

1892-04-17

SENDER   RECIPIENT

Ellen   Ludvig Brandstrup, billedhugger, - Jensen, Frøken, Erikshaab,
Sawyer   Alhed Larsen, Johanne Christine Larsen, Adelheyde Syberg,
                 Hempel Syberg, Albrecht Warberg, Andreas Warberg, Laura
                 Warberg, Astrid Warberg-Goldschmidt

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Da

Date explanation:

Datoen er skrevet øverst s. 1

General comment:

Munter var en hund. Tips og Spids var formodentlig også dyr på Erikshaab.

Ellen Sawyer var fra januar til maj 1892 ung pige i huset hos Hr. og Fru

Havemann i Hamburg.

Chartreuse er en fransk likør.

Gretchen var i huset hos Havemann-parret i 1892.

Alheds nye adresse: Alhed Larsen, f. Warberg, var i lære på Den Kongelige Porcelainsfabrik fra 1890. I januar flyttede hun til et logi i København ejet af en Fru Laudrup.

Betty Stukart, Olga Moltke, Rasmussen, Heinrich Callesen, Augusta Brun, Grohmann, Peters, Lusen og Leth kendes ikke.

Mentioned people:

Henrik Havemann

Rebecca Havemann

Marie Juul

Alhed Larsen

Johanne Christine Larsen

Ellen Schroll

Astrid Warberg-Goldschmidt

Archive:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske Arkiv, BB1579

Trykt udgave:

Nej

Provenance:

Testamentarisk gave til Østfyns

Museer fra Laura Warberg Petersen

TRANSCRIPTION

1st Paaskedag d. 17 April – 92

Kære Far, Mor, Frk. Jensen, Alhed, Johanne, Lus, Dis, Dengse, Onkel Syberg, Tante Mimmi, Tips, Munter, Spids!!!

Nu tager jeg 13 Fluer med et Smæk og skriver til jer allesammen paa en Gang, men saa ere i igen allesammen i Brevgæld til mig, og jeg venter mig 13 el. i det mindste 11 Breve, en af de første Dage. – Klk er 7½, jeg har været tidligt oppe, for at naa at faa skreven i Dag "Herskavet", som Dis skrev, er endnu ikke oppe, Grettchen gør rent i Spisestuen, og jeg sidder ved Kaptajns Skrivebord og prøver at smørre et ogodt ["o" først i ordet overstreget] Plaster op (uden Stregepapir!) – Først vil jeg berette, hvad der de sidste 3-4 Dage har optaget os meget I kan tænke jer, jeg har været ikke saa uhyre langt fra at komme for Retten (forfærdes ej du lille Hob) - : For cirka en Maaned siden, var jeg en Dag ude at hente Smør! - - - . Jeg havde Handsker paa, et Par jeg maatte købe den første Søndag jeg var her og skulde til Grohmanns, min Kuffert var endnu ikke kommen, - et Par brillante Handsker, Hamburg ekcellerer i dem (ikke specielt i mine!) – Jeg tog altsaa mine Handsker af og lagde dem på Gangbordet, men om Aftenen vare de væk sporeløst Jeg var jo lidt gnaven i Ansigtet, og spurgte næste Dag Grettchen, men hun sagde "Nein, Fräulein, dass weiss ich nicht" . Nu gjorde vi en 8 Dages Tid senere rent i hele Huset, men der var ingen Handsker. Saa en Aften, Gretchen var ude ei ["ei" overstreget], i Torsdags, siger jeg til Fru Havemann, jeg skal ind og se i Gretchens Kurv efter mine Handsker, og vi gaar jo derind, men finder kun en Masse gammelt ubrugeligt Skidt, Klude og Pjalter, - hun hører nemlig til dem, som kun ejer 1 3/4 Særk og ikke stort andet, hendes Kjoler kan knap hænge sammen. Saa kom vi da i Tanker om, at hvis hun havde dem, havde hun dem paa, jeg var bleven saa opsat paa at faa mine Handsker igen at jeg besluttede at sidde oppe efter hende, men da hun sjælden kommer inden 4½ el 5, saa opgav jeg det, men næste Morgen listede Fru Havemann ind i hendes Kjolelomme og der laa "der Hund begraben". – Kaptajnen tog nu fat paa hende og spurgte om hun havde taget dem, men hun sagde nej, vi gik saa alle 4 i hendes Kammer og hun begyndte en Undersøgelse, under hvilken hun fik dem puttet væk, men Fru Havemann hittede dem igen, men Gretchen erklærede dem havde hun selv købt. Saa sagde Kaptajnen han vilde gaa til Politiet, og saa sagde hun ogsaa i Gaar at hun havde gjort det. Nu ved jeg ikke, om vi skal beholde hende, hun er

ikke dygtig, altid beskidt, gaar paa Dansehuse, siger ikke sandt, saa længe hun ved Løgn; den Gang Kaptajnen kom hjem fra da han havde været paa Bæklund, fortalte han at Ellen Schroll vilde saa gerne herved til Sommer, men være som Pige og have Pigeløn, men der er nok Tale om, at hun og Maride Juul skal til Kbh. og tage Kursus i Kogning, og hvis hun skal det, saa skal hun ikke her. Nu er det i min Interesse, hvad hun skal, for vi 2 kan naturligvis ikke være her sammen, det er her ikke Plads til, men kan Alhed & Johanne f. Eks. ikke vandre ud til Bæklund og faa Rede i Tingene, men det maa ikke være mig, som har sat det I ["I" overstreget] i jer, for der er ingen Ting sagt noget til mig, jeg har blot "spist" mine Øren. Hvis I kommer derved, beretter Ellen nok selv om sine Fremtidsudsigter. Langfredag var vi i Stadttheater og hørte Te Deum, som kun synges en Gang om Aaret, nemlig den Dag. Det var ganske henrivende smukt, Solo Chor, Orchester, 80 Stemmer, man kan slet ikke beskrive det -. Siden gik vi i Caffé Nowak - den største og fineste i Hamburg, kendt af alle - og spiste til Aften for 6 Kr, er det ikke knusende, 5 Portioner Smørrebrød, Kaptajnen og jeg drak hver 2 Seidler Bier, siden tog vi Kaffe med Chartreuse, jeg var fuld, det Øl er noget lumsk Skidt, men det smager brilliant, jeg er næsten fuld naar jeg har faaet et Krus, forrige Søndag, - da vi vare i Flora og saa la Beautié célèbre Mrs Betty Stukart, som fik 1st Præmie ved Skønhedskonkurrencen, hun sprang omkring med en tam Løve. Hun var meget pæn, dog ikke nær saa køn som f. Ek. Olga Moltke, - (Bisætning) drak jeg 4 (Hovedsætning - Eftersætning). -- -- -- --. Fru Grohmann var saa alligevel med ved vores Indkøb, hun førte os gennem en Masse Gader til en vældig Butik, hvor hun selv har handlet i 20 Aar, de sprang som Lopper for hendes mindste Vink, der var 12 Commisser foruden Kvinder og Børn, jeg fik en Jaquet, en lang, lys aaben Trøje, til 19 - 60 - er det grusomt dyrt - de siger alle det er meget billigt det var den billigste og pæneste de havde, alle de andre vare sværere lukkede og til 24 a 25 Mark, Fru Havemann fik en til 35, sort Overstykke meget pænt; vi har ogsaa faaet nye Hatte, min er sort, med røde Baand svarende til min røde Kjole, den er meget pæn, men hun har ikke lagt Regning ved, saa jeg aner ikke, hvad den koster. - Vi skal have fint Gilde i Morgen med Suppe, Steg, Gedde og Desert. Men vi kan ikke faa nogen til at komme de ere alle inviterede ud, und. Rasmussen, og i Eftermiddag gaar Fru Havemann og jeg hen til Grohmann og ser om de vil komme. Jeg glæder mig til en Gang igen at dække fint Bord, og vi skal have en Masse

dejlig Vin. - -

I Søndags vare vi med Grohmanns i Zoologiske Have, jeg gik hele Tiden med Anna, den næstældste Datter, hun er 15 Aar og meget sød, hun minder en Del om Lus en(ikke rigtig Lus) men [”men” indsat over Linien] er meget stille og ”furchtbar gut” som Fru Grohmann siger, Fru G. har sagt, jeg skal komme tit hen og være sammen med Anna da jeg kan lære meget tysk af hende. Det er ogsaa sandt, naar jeg er hos Grohmanns taler jeg dobbelt saa godt tysk, jeg er sikker paa jeg kunde blive en hel Tysker, om jeg var sammen med dem altid, men Fru Havemann forvilder mig en hel Del. – Grohmanns elsker jeg, de ere allesammen saa søde og rare, I skulde se nogle Børn, kønne, livlige og knusende velopdragne, de lange Unger faar kun 1 lille Kage at dele naar vi drikker Kaffe, og ere saamænd saa glade som om de havde faaet saamange de kunde spise. –

Nu venter jeg I skriver til mig alle sammen og Alhed, maa jeg faa din nye Adresse (!), det glæder mig, du er hjemme og holder dem ilive med dit Morskab, og det glæder mig Johanne, du ikke kom til Kbn. Nu kan I jo have en gemytlig Paaske, jeg skulde ikke have noget imod at være hjemme ogsaa i Paasken. Heinrich Callesen, en ung Fyr, Søstersøn af Augusta Brun, er inde, han kommer her jævnlig om Søndagen. Fru H. passer ham, mens jeg skriver mit Brev, siden skal vi ud, hen til Grohmanns og i Aften i engelsk Kirke, der kan jeg ikke forstaa et Muk tænker jeg, saa jeg glæder mig ikke, -

Jeg sender min ærb. Hilsen til Peters, som vel er ved at stikke af, jeg haaber I ere [”ere” overstreget] gøre Stads af ham i den Anledning. Mange Hilsner fra eders Datter – Søster – Niece - ex – Elev – Tante - (Spids) – Elle

[Skrevet henover teksten s. 4:]

Hilsen fra Fru Havemann.

[Skrevet øverst, på tværs s. 1:]

Min Lærer har sagt til Leth at han var svært fornøjet ”med mig – Sie spielt schon Chopin” -

1ste Paaskedag d. 17 April
- 92

Min dære
hvor snart
til at træde
hvor snart
Evant for mig
Gjød mig -
die spættet
Chopin

Kære Bro, Mor, Erik Jensen, Alhed, Johanne
me, Lise, Lis, Louise, Onkel Lyberg
Tante Minnie, Oph, Munket, Spids!!!

Nu tager jeg 13 Duer med et
Lussek og skriver til jer allesammen
paa en Gang men saa see i jeres
allesammen i Brogald til mig og j
vender mig 13 el. i det mindste!!
Brave en af de første dage. - Ilek er
4½, jeg har været tidlig oppe, for at
naa at faa skrevet i dag "Berika
t", som du skrev en endelig
oppe, Gudsken og rent i Spiritus
og jeg sidder ved Napoleons Skrive
bord og prøver paa at skrive et godt
Brev af (uden Skjerpapir!!) -
I April jeg berette, hvad der i de 3-
4 sidste dage har opstaaet og mig
I kan takke jer, jeg har været

BB 1579

at hun havde gjort det. Nu ved
j, ikke om i skal beholde hende,
hun er ikke dygtig, altid beskiet,
gaar paa Lauschiuse, siger ikke
sandt, saa længe hun ved Lapu,
den Gang Kaptajnen kom hjem fra
da hun havde været paa Færd
fortalte hun at Ellen Schroll vilde
saa gerne herved til Louises, men
vare som lige og have sig selv, men
den er nok alle om at hun og
Mortide Juhl skal til Albu. og tage
Kursen i Lørdag, og hvis hun
skal det, saa skal hun ikke her,
Men er det i min Interesse, hvad
hun skal for i 2 kan naturlig
vis ikke være her sammen, lig
er hun ikke Glads til, men kan
Allud & Louise for Eks. ikke være
med til Færd og paa Rede i
Tungue, men det mener ikke
være mig som hun sat det for
jer, for der er ingen mig sagt
noget til mig, j, har blot spist
sine Brød. Hvis I kommer

derved, borte eller nok sløvt
sine Fremtidsudegik.
dagsfredag var vi i Stadttheater og
hørte de gamle som kom synges og
sang om Aart i enly den dag. Det
var ganske henvende smukt. 1°
Opas, Orchester 80 Numre, ingen
kan slet ikke beskrive det. Siden
gik vi i Caffé, Tavak - den største
& fineste i Hamburg kendt af
alle - og spiste til Aften for 6 R.
og det var kyssende, 5 Cordons
Supperbrød, Kaffajern og jeg drak
hvor 2 Seidler blev inden for
Kaffe med Charbonne, jeg var
fuld, det er meget lækker Skid
men det er meget Brilliant, jeg var
fuld men jeg har faaet et Krus,
første Søndag-da vi var i Høje og
sagde la Beauté célèbre, Mrs. Betty
Stukant, som fik 1° Premié ved
Skolekonkurrenserne, hige spang
ankring med en tanke Løse. Sen
var meget pæn, dog ikke var saa
høje som f. Ek. Olga Wolke,
— (Bisættning) drak jeg 4 (Hovedet
mig - Eftermiddag). —

BB 1579
saw om de havde faaet saamange
de kunde spire. —
Nu ventet jeg I skrive til mig alle
sammen og Alhed, men jeg faa
din nye Adresse (!), det glæder
mig, du er hjemme og holder
det ilive med dit Thorskaaf, og
det glæder mig, Johanne, du
ikke kom til København. Nu kan I
jo have en gemnyttig Taaske, jeg
skulde ikke have noget mindet
at være hjemme og se i Taasken.
Henrich Calleren, en ung Dyr,
Fosteren af Augusta Bruu, er
inde, han kommer her familiært
Lindapen og H. passer ham
nu og jeg skriver mit Brev inden
skal jeg ud, her til Hofmannus
og i Aften i engelsk Kirke der kan
jeg ikke forstå et Huik tænke
jeg, saa jeg glæder mig ikke. —
I sendes minnede. Hilsen
til Sofus, som vel er ved at
stikke af, jeg haaber I se og se
Ladles af ham i den Gulede
Mange Hilsener fra eders, Datter
Ladles - ex - Gled - oant - (pils) - Elle